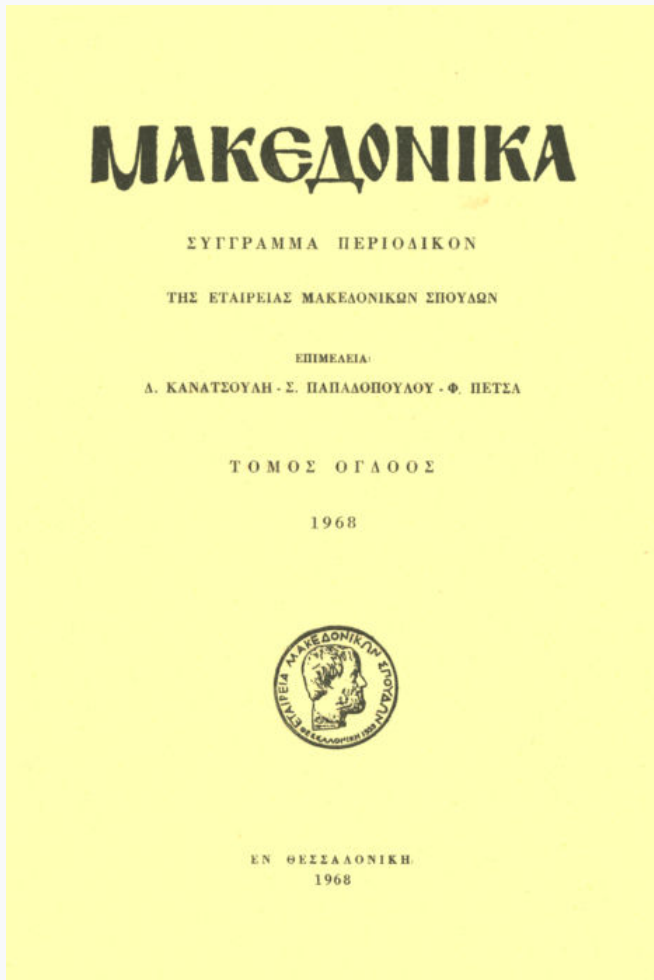

Μακεδονικά

Τόμ. 8, Αρ. 1 (1968)

Ν. Π. Δελιαλή, Συμβολαί εις την Εκκλησιαστικήν Ιστορίαν της Κοζάνης, Ε'- Τα χαλκά αντικείμενα της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου Κοζάνης, ΣΤ' - Τα οικονομικά της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου Κοζάνης των ετών 1782-1802 (ανάτυπον εκ του Γ' - Δ' τόμου της "Οικοδομής", Επετηρίδος της Ιεράς Μητροπόλεως Σερβίων και Κοζάνης)

Κωνσταντίνος Κ. Παπουλίδης

doi: [10.12681/makedonika.319](https://doi.org/10.12681/makedonika.319)

Copyright © 2014, Κωνσταντίνος Κ. Παπουλίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπουλίδης Κ. Κ. (1968). Ν. Π. Δελιαλή, Συμβολαί εις την Εκκλησιαστικήν Ιστορίαν της Κοζάνης, Ε'- Τα χαλκά αντικείμενα της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου Κοζάνης, ΣΤ' - Τα οικονομικά της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου Κοζάνης των ετών 1782-1802 (ανάτυπον εκ του Γ' - Δ' τόμου της "Οικοδομής", Επετηρίδος της Ιεράς Μητροπόλεως Σερβίων και Κοζάνης). *Μακεδονικά*, 8(1), 416-417. <https://doi.org/10.12681/makedonika.319>

και άρματολούς, πού στη Μακεδονία κινούνται σέ άφθονα ένδιαιτήματα. Τη δράση τής 'Εκκλησίας και κλεφτουργιάς συμπλήρωνε ή οικονομική και πνευματική δραστηριότητα τών κοινοτήτων, χάρη και στη σημαντική βοήθεια τών πολυαριθμών Μακεδόνων μεταναστών τής Κ. και 'Α. Εύρώπης και τών μεγάλων πόλεων τής όθωμανικής αυτοκρατορίας. Οί παραμονές του 21 βρήκαν τη Μακεδονία σέ όργανο οικονομικής άνθήσεως και φιλευλευθέρου φρονήματος. Δέν είναι άλλωστε τυχαίο ότι οί περισσότεροι σύντροφοι του Ρήγα είναι Μακεδόνες και ότι σημαντική ή δράση τής Φιλικής 'Εταιρείας στη Μακεδονία, άν μάλιστα προσμετρήσουμε και τη συμβολή τών Μακεδόνων Φιλικών του έξωτερικού.

Τό κείμενο του κ. Παπαδοπούλου χαρακτηρίζεται από τη μεθοδολογία τής δομής και τό θελκτικό ύφος του.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Κ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ

'Α λ ε ξ ά ν δ ρ ο υ Δ. Ζ ά ν ν α, 'Αναμνήσεις από τόν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. 'Η παλινοστήσις τών όμήρων τής 'Ανατολικής Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1968, 8ον, σελ. 52. ['Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Μακεδονική Λαϊκή Βιβλιοθήκη, άριθμ. 19].

Μετά την άνευ όρων παράδοση τής ήττημένης Βουλγαρίας τόν Σεπτέμβριο του 1918, ό 'Ελληνικός 'Ερυθρός Σταυρός ανέλαβε, χάρη στις έντονας προσπάθειες τής 'Ελλης 'Αδοσίδου και Πηνελόπης Δέλτα, τό δύσκολο έργο τής ύποδοχής και περιθάλψεως τών όμήρων από τά βουλγαρικά στρατόπεδα. 'Ο 'Αλ. Ζάννας, νεαρός τότε άξιωματικός τής άεροπορίας, είχε την τύχη να συνοδεύσει στό δεύτερό τους ταξίδι στην 'Αν. Μακεδονία και Θράκη και επί πλέον Βουλγαρία μέχρι Σόφια, την 'Ελλη 'Αδοσίδου και Πηνελόπη Δέλτα γιά νά ύποδεχθούν τούς όμήρους, νά διαπιστώσουν τις συνθήκες διαβίωσης και παλινοστήσεώς τους καθώς και την κατάσταση πού επικρατούσε γιά τόν άμαχο πληθυσμό. Τό ταξίδι αυτό δέν συμμερίστηκε μέχρι τέλους ή Π. Δέλτα γιατί άρρώστησε και άναγκάστηκε νά γυρίσει στην 'Αθήνα.

Οί άναμνήσεις του συγγρ., πού δημοσιεύτηκαν γιά πρώτη φορά στην εφημερίδα «Θάρρος» τής Δράμας τό 1955, διακρίνονται γιά τό θελκτικό τους ύφος, πού πίσω από τη γοητεία του παρουσιάζονται άνάγλυφα οί άφάνταστες δυσχέρειες τής άποστολής, τά μύρια έμπόδια τής από τά βουλγαρικά στρατεύματα πού κατείχαν άκόμη τη Δ. Θράκη, ή άπερίγραπτη τραγωδία τών όμήρων και τών γυναικοπαίδων και ή γενναιότητα τών δύο γυναικών πού ή αυτοθυσία και ό ήρωϊσμός τους έσωσαν χιλιάδες 'Ελληνες από βέβαια έξολόθρευση.

Τό βιβλίο κλείνει με σημείωμα τής 'Ελλης 'Αδοσίδου σχετικό με την άποστολή της και την προσωπικότητα του 'Αλ. Ζάννα.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Κ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ

Ν. Π. Δ ε λ ι α λ ή, Συμβολαί εις την 'Εκκλησιαστικήν 'Ιστορίαν τής Κοζάνης, Ε' — Τά χαλκά άντικείμενα τής 'Εκκλησίας του 'Αγίου Νικολάου Κοζάνης, ΣΤ' — Τά οικονομικά τής 'Εκκλησίας του 'Αγίου Νικολάου Κοζάνης τών ετών 1782-1802 (άνάπτυπον εκ του Γ'-Δ' τόμου τής «Οικοδομής»), 'Επετηρίδος τής 'Ιερās Μητροπόλεως Σερβίων και Κοζάνης), 'Εν Κοζάνη 1964, 8ον, σελ. 94 + 4 φωτογραφίαί.

Μέ δεξιοτεχνία, στην όποία μās έχει συνηθίσει ό κ. Δελιαλής, παρουσιάζονται στην

έκδοση αυτή, τρίτη κατά σειρά της «Οικοδομής»¹, οι έρευνές του στὸν ἱστορικό ἱερό ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης.

Στὸ πρῶτο μέρος τῆς μελέτης παρουσιάζονται: «Τὰ χαλκᾶ ἀντικείμενα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης» (σ. 7-10). Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ τῶν χαλκῶν ἀντικειμένων περιλαμβάνονται μόνον ὅσα χρησιμοποιοῦνται σήμερα στὸν ἱερό ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Ἡ Κοζάνη σὰν ἐμπορικό κέντρο καὶ συγκοινωνιακὸς κόμβος εἶχε γιὰ τὸ μητροπολιτικό της ναὸ τὰ κηροπήγια της ἀπὸ τῆ Νυρεμβέργη καὶ τὶς καμπάνες της ἀπὸ τὰ Γιάννενα (σ. 7).

Στὸ δεύτερο μέρος τῆς μελέτης παρουσιάζονται: «Τὰ οικονομικὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης τῶν ἐτῶν 1782-1802» (σ. 11-95). Μὲ ἐπιμέλεια ἀναφέρονται στὸ σχετικό χειρόγραφο «βιβλίον τοῦ ταμείου» τῆς Ἐκκλησίας, θὰ λέγαμε σήμερα, τὰ ἔσοδα, τὰ ἔξοδα καὶ τὰ ἀφιερώματα τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἁγίου Νικολάου. Τὸ πρῶτο μέρος τοῦ χειρογράφου (σ. 1-53 τοῦ χειρογράφου): «Κῶδιξ ἱερῶς τοῦ τῆς ἀγιωπότης ἐπισκοπῆς Κοζάνης πασιπτον ναοῦ τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικολάου») παρουσιάζτηκε, ἀπὸ τὸν κ. Δελιαλῆ, στὸ δεύτερο τόμο τῆς «Οικοδομῆς» (Κοζάνη 1959, σελ. 217-272) καὶ τῶρα παρουσιάζονται οἱ σελίδες 63-112 τοῦ χειρογράφου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. ΠΑΠΟΓΛΙΔΗΣ

Παναγιώτη Γ. Συναδού, Ἁγιον Ὅρος (Ἄθος). Ἡ ἰδιότυπη «Πολιτεία» τοῦ Κόσμου, (Ταξιδιωτικὲς ἐντυπώσεις καὶ περιγραφές, ἱστορικά καὶ ἄλλα στοιχεῖα, θέματα, ἀπόψεις κ.λ.π.), Θεσσαλονίκη 1968, 8ον, σελ. 156.

Ἡ γενική βιβλιογραφία γιὰ τὸ Ἁγιον Ὅρος εἶναι ἄφθονη². Ὅδηγοί, ὅμως, σ' ἓνα μικρὸ βιβλίον, ποῦ θὰ κατατόπιζαν τὸν προσκυνητὴ στὸ «περιβόλι τῆς Παναγίας» εἶναι ὀλίγοι.

Τὸ βιβλίον τοῦ Π. Συναδού ἐρχεται νὰ συμπληρώσῃ ἓνα κενό. Ὁ σ. με ἤρεμη καὶ στρωτὴ γλώσσα κατατοπίζει τόσο τὸν ἀνίδεο ὅσο καὶ ἐκείνον ποῦ ἀδιάκοπα ἐπισκέπτεται τὴν ἀγιορειτικὴν πολιτείαν.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ταξιδιωτικὲς ἐντυπώσεις καὶ περιγραφές, δὲν παραλείπονται τὰ ἀπαραίτητα ἱστορικά στοιχεῖα, ὅστε νὰ γίνεταὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ ἓνας ἀπαραίτητος σύμβουλος γιὰ ὅποιον θὰ ἤθελε εἶτε νὰ κατατοπισθῇ εἶτε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ Ἁγιον Ὅρος.

Μετὰ τὶς εἰσαγωγικὲς πληροφορίες (σ. 5 - 22), ὁ σ. παραθέτει πολλὰς εἰδήσεις γιὰ

1. Παραθέτουμε τὰ δημοσιεύματα τοῦ κ. Δελιαλῆ στοὺς δύο προηγουμένους τόμους τῆς «Οικοδομῆς» με γενικό πάντοτε τίτλο: *Συμβολαὶ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τῆς Κοζάνης*: Στὸν πρῶτο τόμο (Κοζάνη 1958) Α' — Μελέτιος (τὸ γένος Κατακάλου), Ἐπίσκοπος Σερβίων καὶ Κοζάνης (1734-1752) Καστρίκιος, Ὁφικιοῦχος τῆς Ἐκκλησίας Θεσσαλονίκης, σ. 317-332, Β' — Ἄμφια χρυσοκέντητα ἐκ τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης 16ου — 19ου αἰῶνος, σ. 333-334 + ἠ' πίνακες. Στὸν δεύτερο τόμο (Κοζάνη 1959) Γ' — Ἀργυρᾶ ἱερὰ σκευὴ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης, σ. 201-216 + λβ' πίνακες, Δ' — Τὰ οικονομικὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης τῶν ἐτῶν 1746-1782, σ. 217-272.

2. Βλ. βιβλιογραφία μέχρι τοῦ 1963: *Dom. I. Doens*, Bibliographie de la Sainte Montagne de l'Athos, στὸ συλλογικὸ ἔργο: *Le Millénaire du Mont - Athos 963-1963, Études et Melanges*, τόμος II, éditions de Chevetogne, (1964), σ. 337-483.